

ایران ورجاوند

مجله ایران‌شناسی | سال ۳ | شماره ۴ | بهار و تابستان ۱۳۹۹ | ۳۰۰۰۰ تومان

- ◆ باستان‌شناسی چشم‌انداز
- ◆ تالارهای ستون‌دار خوارزم باستان
- ◆ قوم‌باستان‌شناسی، قیاس تمثیلی و جامعه باستان
- ◆ کارکرد آتشکده‌ها و چهارتاقی‌های استان ایلام در زاگرس مرکزی
- ◆ مطالعه زمین‌سیمای گذشته: زندگی شده، بازسازی شده و زنده شده
- ◆ تاریخچه باستان‌شناسی چشم‌انداز (منظر): سنت‌ها و رویکردهای عمده
- ◆ بررسی اشکفت و محوطه باز پل حسین‌لی در دشت میانکوهی آسمان‌آباد ایلام

ایران ورجاوند

ایران ورجاوند زنده است

مجله ایران شناسی

سال ۳ | شماره ۴ | بهار و تابستان ۱۳۹۹ |

شماره ثبت مجله: ۸۰۶۸۸ | شماره ثبت نشان: ۲۹۶۲۹۸ |

صاحب امتیاز و مدیر و سردبیر: دکتر شاهین آریامنش |

مدیر داخلی: هوشنگ رستمی |

نشان مجله ایران ورجاوند برگرفته از گچبری ساسانی یافت شده از تیسفون عراق مربوط به دوره ساسانی است. داستان این گچبری به سال‌ها پیش بازمی‌گردد هنگامی که اسکار روتیر باستان‌شناس آلمانی همراه گروهش در سال ۱۹۲۹ میلادی در تیسفون در محدوده ساختمان بزرگی با نام معارید در حدود ۳ کیلومتری تاق کسری و ۱/۷۵ کیلومتری شمال دهکده سلمان پاک به کاوش‌های باستان‌شناسی پرداخت که در این کاوش‌ها از محلی که سپس‌تر خانه معارید ۶ نام گرفت شماری صفحه‌های گچبری گرد به دست آورد که در میان آنها صفحه‌گردی با دو بال گشوده شده از روبه‌رو وجود داشت که این دو بال، نشانی به شکل هلال ماه را دربر گرفته‌اند. این گچبری در موزه برلین آلمان نگهداری می‌شود.

تصویر جلد: شانه زرین سکایی از محوطه سلوخوا، که به احتمال یونانیان ساخته‌اند. اوایل سده چهارم، موزه ارمیتاژ روسیه

تهران، صندوق پستی: ۱۴۵۱۵-۵۶۹

www.iranvarjavand.ir

Iranvarjavand@hotmail.com

۰۹۳۹۵۹۶۹۴۶۶

همه حقوق این اثر برای ایران ورجاوند محفوظ است.

تکثیر، انتشار، چاپ و بازنویسی این اثر یا بخشی از آن به هر شیوه همچون رونوشت، انتشار الکترونیکی، ضبط و ذخیره روی سی دی و چیزهایی از این دست بدون موافقت کتبی و قبلی مجله ایران ورجاوند ممنوع است و متخلفان بر پایه قانون «حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» تحت پیگرد قرار خواهند گرفت.

| با همکاری گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن |

”سیاهه“

مقاله

- ۴ بررسی اشکفت و محوطه باز پل حسینه‌لی در دشت میانکوهی آسمان‌آباد ایلام | علی نوراللهی
تالارهای ستون‌دار خوارزم باستان | مایکل میناردی، آلیسون و. جی. بتس و غیرت‌دین خُزانی‌زُف، ترجمه آرشاک
ایروانیان ۱۶
کارکرد آتشکده‌ها و چهارتاقی‌های استان ایلام در زاگرس مرکزی | علی نوراللهی ۴۷

پرونده

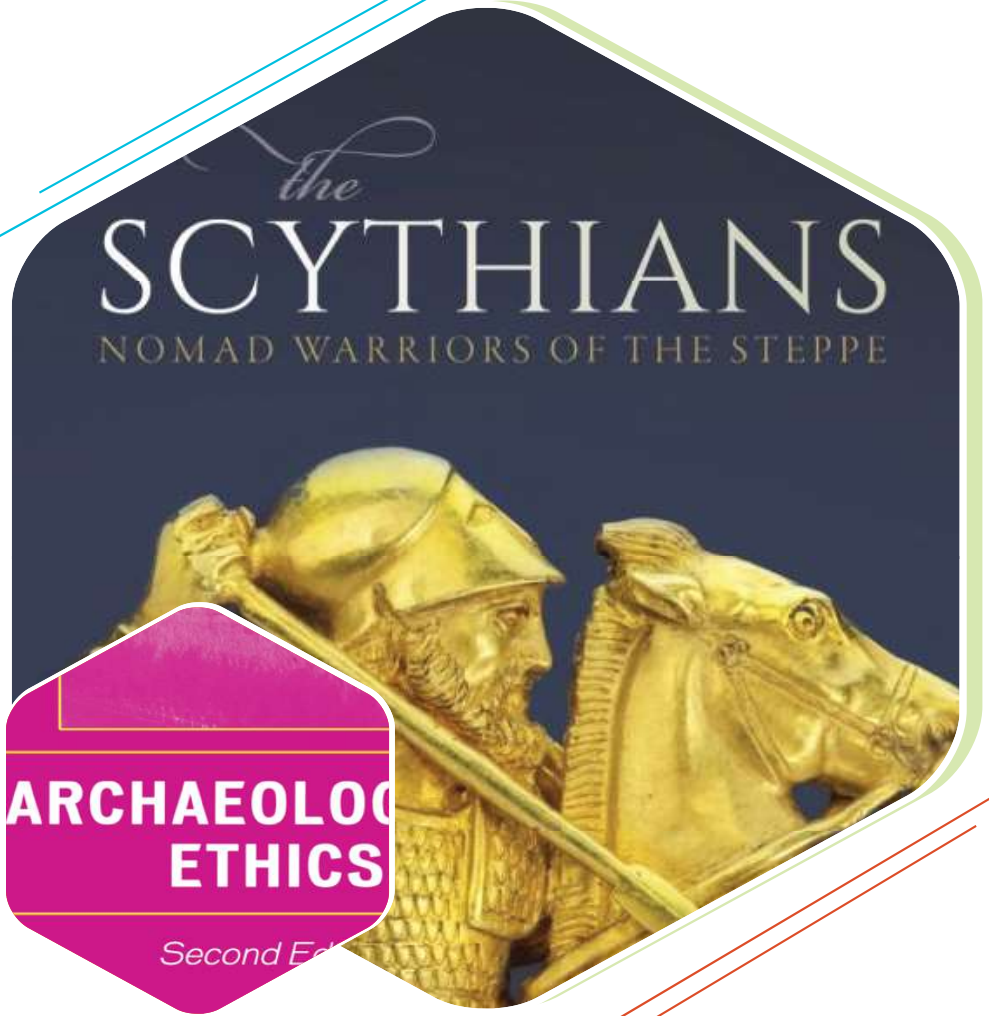
- تاریخچه باستان‌شناسی چشم‌انداز (منظر): سنت‌ها و رویکردهای عمده | مارینا گکیاستا، ترجمه سمانه فرخی
عیسوند ۷۸
باستان‌شناسی چشم‌انداز | سزار پارخرو اوینا، فیلیپه سرایدو بوآدو و داوید باریرو، ترجمه علی اصغر سلحشور
۱۲۳
مطالعه زمین‌سیمای گذشته: زندگی‌شده، بازسازی‌شده و زنده‌شده | کریستا کارو، ماریکا ماگی، هانس پالانگ،
ترجمه محسن دانا ۱۳۸
قوم‌باستان‌شناسی، قیاس تمثیلی و جامعه باستان | مارک ورهوفن، ترجمه علی اصغر سلحشور ۱۵۷

پیشخوان

- ۱۷۹ اخلاق باستان‌شناسی | حسین صبری
۱۸۳ سکاها | شاهین آریامنش

پیشخوان

معرفی و نقد و بررسی کتاب

مشخصات کتاب

The Scythians: Nomad Warriors of the Steppe

Cunliffe Barry.

Oxford University Press, 2019. 408 pp. ISBN-13: 978-0198820123

آکسفورد آن را در ۴۰۸ صفحه در سال ۲۰۱۹ چاپ کرده است.

کتاب ۱۲ فصل دارد که عنوان فصل نخست کتاب کشف سکاها نام دارد که نویسنده در آن به پیدا شدن مجموعه‌ای از یافته‌های سکایی در سیبری می‌پردازد که براساس آن نخستین فعالیت‌های باستان‌شناسی آغاز می‌شود و رفته‌رفته سکاشناسی بنیاد نهاده می‌شود.

در فصل‌های سپسین نویسنده به برآمدن سکاها در مرغزار یا سبزدشت پونتی از ۷۰۰ تا ۲۰۰ پیش از میلاد می‌پردازد و سپس حضور سکایان در فرارودان را مرور می‌کند. مردمانی که به

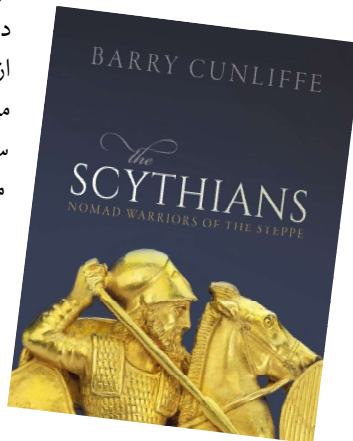
باورها، خدایان و هنر سکایی یکی دیگر از فصل‌های ارزنده این کتاب است که نویسنده در آن با استناد به

قلم‌فرسایی می‌شود. درباره این تیره کتاب‌ها و مقاله‌های گوناگونی در سال‌های گذشته بر اساس یافته‌های باستان‌شناسی به زبان‌های گوناگون منتشر شده است. به تازگی کتاب *The Scythians: Nomad Warriors of the Steppe* منتشر شده است که آگاهی‌های ارزنده‌ای از این تیره به خواننده می‌دهد.

این کتاب نوشته بارینگتون ویندسور کانلیف باستان‌شناس و استاد دانشگاه آکسفورد است که انتشارات دانشگاه

سکایان، مردمانی بودند که در مرغزارهای خوارزم به صورت خانه‌به‌دوش زندگی می‌کردند. آنان از مرغزارهای خوارزم و سیبری غربی رو به سوی جنوب حرکت کرده و در پایین‌دست‌ها ساکن شدند. این تیره در حماسه‌های ایرانی همچون شاهنامه و نیز در دوره‌های گوناگون تاریخی ایران همچون عصر آهن و هخامنشی و اشکانی نیز نقش مهمی داشته‌اند. حضور این تیره در جنوب شرقی ایران در دوره اشکانی چنان بوده است

که دست‌کم نام یکی از شهرهای ایران یعنی درنگیانا به خاطر آنان تغییر می‌کند که نام سیستان مرده‌ریگی از نام این تیره است و نیز یافته‌های باستان‌شناسی چندی از محوطه‌های گوناگون در ایران به این تیره بازخوانده شده است که هنوز هم درباره آن یافته‌ها

متن‌های تاریخی همچون تاریخ هرودت به باورها و اسطوره‌های این تیره می‌پردازد. فصل یازدهم کتاب راه مرگ نام گرفته است که نویسنده در این فصل به آیین خاکسپاری تیره سکایی می‌پردازد؛ آیینی ویژه که در نوشته‌های تاریخی بازتاب یافته است. این رسم و راه خاکسپاری سکاها نه تنها در میان مردمان دیگر تیره‌ها زبازند بوده بلکه در دوره حاضر نیز چشم‌های پژوهشگران به ویژه باستان‌شناسان را به خود خیره کرده است. خاکسپاری‌هایی که در آن مرده را همراه با اسب‌های چندی به خاک می‌سپردند. نویسنده که خود باستان‌شناس است به خوبی از یافته‌های باستان‌شناسی مرتبط با سکایان در این کتاب بهره برده است چنانکه فصل‌های این کتاب با تصویر یافته‌های باستان‌شناسی آذین شده است که افزون بر جلوه چشم‌نوازی که به کتاب داده است، خواننده را با شمایل‌نگاری و هنر این تیره آشنا می‌کند.

نویسنده در پایان کتاب به معرفی و توصیف شماری از گورآوندهایی سکایی می‌پردازد و نقش مایه‌های آنها را به کوتاهی بررسی می‌کند. کانلیف در این کتاب فرهنگ ارزنده سکاهای خانه‌به‌دوش را در گستره‌ای از چین تا اروپا براساس متن‌های تاریخی و نیز کاوش‌های باستان‌شناسی که از سالیان دور در قلمرو آنان انجام گرفته است، بررسی و تلاش می‌کند تا تصویری درخور از آنان ارائه کند.

سگک زرین کمر بند که در سال ۱۷۱۶ فرماندار سیبری به نام گاگارین، از توپولسک آن را برای پتر بزرگ تزار روسیه فرستاد. دیرینگی این سگک سده چهارم یا سوم پیش از میلاد است و هم‌اکنون در موزه ارمنیاژ، سن پترزبورگ نگهداری می‌شود.

“Contents”

Article

Survey of Cave and the Open Site of Pal Hosseini in Asemanabad Ilam Ali Noorullahi	4
Columned Halls in Ancient Chorasmia, Iran Michele Minardi, C; Alison V. G. Betts & Gairatdin Khozhaniyazov, Persian translated by Arshak Irvanian	16
Functioning of Fire Temples and Chartaghi in Ilam Province in Central Zagros Ali Noorullahi	47
The History of Landscape Archaeology: Major Traditions and Approaches Marina Gkiasta, Persian translated by Samaneh Farroki Isvand	78
Landscape Archaeology Cesar Parcerro- Oubina, Felipe Craido- Boado and David Bareiro, Claire Smith, Persian translated by Ali Asghar Salahshoor	123
Studying Past Landscapes: Lived, Reconstructed and Animated Krista Karro; Marika M'agi; Hannes Palang Persian translated by Mohsen Dana	138
Ethno Archaeology, analogy and Ancient Society Marc Verhoeven, Persian translated by Ali Asghar Salahshoor	157

Critique and Book Review

Archaeological Ethics Hosein Sabri	179
The Scythians: Nomad Warriors of the Steppe Shahin Aryamanesh	183

ایران ورجاوند

○ ○ ○ ○ ○
|Iran-e Varjavand (Glorious Persia) |
|Persian Journal Of Iranain Studies |
|Vol. 3, No.4, Spring & Summer 2020|

Concessionaire, Manager in Charge
and Editor-in-chief:

|Dr Shahin Aryamanesh|

Managing Editor: **Houshang Rostami**

📍 Tehran, Iran, Post box: 14515-569

🌐 www.iranvarjavand.ir

✉ Iranvarjavand@hotmail.com

☎ +98 9395969466

Scythian Golden Comb, Probably Made
by Greeks, from Solokha, early 4th century,
Hermitage Museum, Russia

All rights reserved. No part of this publica-
tion may be reproduced, stored in a retrieval
system or transmitted in any form or by any
means, electronic, mechanical, photocopying,
recording or otherwise, without prior permis-
sion in writing, form the publisher.

With Contributions by

|Tissaphernes Archaeological Research Group |

Persian Journal of Iranian Studies | Vol. 3 | No. 4 | Spring & Summer 2020

ایران ورجاوند

Iran-e Varjavand
(Glorious Persia)

- ◆ Landscape Archaeology
- ◆ Columned Halls in Ancient Chorasmia, Iran
- ◆ Ethno Archaeology, Analogy and Ancient Society
- ◆ Studying Past Landscapes: Lived, Reconstructed and Animated
- ◆ Survey of Cave and the Open Site of Pal Hosseini in Asemanabad Ilam
- ◆ The History of Landscape Archaeology: Major Traditions and Approaches
- ◆ Functioning of Fire Temples and Chartaghi in Ilam Province in Central Zagros